

42.05%, която по отношение на грамотността изобщо на населението държи първо място между всичките околии. Това изключение, гдето Котленската околия отстъпва по процента на грамотните мъже първенството си на Софийската, има за главни причини състава на населението въ градъ София (чужденците, чиновниците, войниците, работниците и пр.). Най малкъ процентъ на грамотността на мъжете има Аккадънларската околия — 8.10%, гдето мохамеданското население съставлява $\frac{9}{10}$ части отъ цѣлото въ околията. Съ по голѣма грамотностъ отъ общата сръдня за мъжете въ Княжеството има 36 околии, а съ по малка останалите 49. Първите се нареждатъ по голѣмината на процента си така: Софийска (44.01), Котленска (42.05), Пловдивска (41.76), Търновска (41.44), Габровска (41.38), Пирдопска (39.58), Горно-Орѣховска (36.56), Старо-Загорска (35.74), Дръновска (35.42), Сливенска (35.12), Тръвненска (34.24), Панагюрска (33.57), Казанлъшка (32.40), Варненска (31.75), Чирпанска (31.53), Русенска (31.46), Т.-Пазарджикска (31.21), Пешерска (30.79), Хасковска (30.27), Бръзничка (30.66), Шюменска (30.25), Бургаска (29.13), Еленска (28.89), Силистренска (28.55), Ковушка (27.56), Карловска (27.46), Ямболска (26.49), Самоковска (26.34), Паскалевска (26.16), Свищовска (25.97), Балчикска (25.61), Бръзовска (25.33), Анхиолска (25.00), Сейменска (24.69), Видинска (24.61) и Борисовградска (24.46).

2-ро. Процента на грамотните жени е достигалъ най голѣмъ брой въ Котленската околия — 27.91% и послѣ въ околияте Пирдопска и Пловдивска, а най малкъ въ Босилеградската околия, въ която процента на грамотните жени е достигалъ едва 0.72%. Тъзи околия, както ще видимъ по пататкъ въ отдѣла за просвѣщението е една отъ най бѣдните въ Княжеството и може справедливо да се каже, че първоначалното учение въ нея начева свето съществуване отъ освобождението насамъ. Въ 1888 год., спорѣдъ станалото тогава прѣброявание, въ тая околия е имало само 9 грамотни жени, а въ 1893 год. — 91: Голѣмата бѣдностъ отъ една страна, нехайството отъ друга, а отъ трета още и крайната раздробеностъ и расхвърленостъ на самите населени мѣста — нѣща които до висша степенъ затрудняватъ поддържането на училищата, правятъ тѣзи околия да стои по долу по грамотността на жените и отъ Аккадънларската околия, гдето процента на грамотните жени достига до 3.23%, макаръ че тя (Аккадънларската околия), както по отношение на грамотните мъже, така и изобщо на населението, да държи послѣдно място между околияте. Надъ общата сръдня грамотностъ на жените въ Княжеството има 28 околии, а останалите 57 стоятъ по долу отъ общата сръдня. Околияте съ по голѣмъ отъ сръдния въ Княжеството процентъ се нареждатъ по степенята на грамотността си, както слѣдва: Котленска, Пирдопска (18.95), Пловдивска (18.70), Софийска (17.12), Варненска (15.63), Сливенска (15.53), Шюменска (14.88), Русенска (13.92), Гор. Орѣховска (13.88), Търновска (13.59), Габровска (12.94), Ст.-Загорска (11.67), Карловска (11.39), Дръновска (10.55), Казанлъшка (10.25), Панагюрска (10.12), Тръвненска (9.49), Анхиолска (9.42), Силистренска (8.79), Разградска (8.73), Бургаска (8.53), Балчикска (8.48), Свищовска (8.48), Т.-Пазарджикска (8.32), Ямболска (7.90), Самоковска (7.55), Еленска (7.17) и Ески-Джумайска (6.63).